

דברי משיח

היתשינ

התוועדות ש"פ ואתחנן-נחמו, י"ג מנחם-אב

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

ה' תהא שנת חירות עצמות

קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנחי"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נא!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכיי"ר

יהי"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

”לאלתר לגאולה“ ו”הנה זה משיח בא“

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויולכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' ואתחנן-נחמו – הננו מוציאים לאור "הנחה" ויומן מהתועודות ש"פ ואתחנן, שבת נחמו, י"ג מנחם-אב ה'תשנ"ג – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשנ"ג".

בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" נבחרים מחלוקת הדולרים לצדקה ביום ראשון, י"ד מנחם-אב ה'תשנ"ג (הר"ד המלא יתפרסם אי"ה בכרך השייך לתקופה זו).

•

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ והיומן² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

•

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנו ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוהו בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנשי והתמימים: אנא, מי שבידו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ח-תשנ"ג), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומיד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

י"ב מנ"א, ה'תשע"ח (ה' תהא שנת חירות עצמות),
קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

(1) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ב' הנחות ה"ר"ד" ש"ל ע"י מערכת "פאקס א שיחה" וה"תוכן קצר ש"ל ע"י "ועד הנחות התמימים", ונוספו בה פרטים מה"השלמות" לשיחה המוגהת ש"ל ע"י "ועד הנחות בלה"ק", וכן פרטים מרשימה פרטית של הר"ה ר' אברהם ש"י מאן (המתפרסמים כאן לראשונה). לשלימות הענינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תשנ"ג ח"ב ע' 606 ואילך).

(2) היומן נערך ע"פ יומן "פאקס א שיחה" וגיליון "בית חיינו" ש"ל בשעתו, ויומן פרטי של הר"ה ר' ש.ז.ה. ש"י (הנדפס בס' "שנת ניסים בבית חיינו").

Published and Copyrighted by

MACHON LEHAFOTZAS TORASO SHEL MOSHIACH

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213

Tel. (718) 560-3770 • Email: torasmoshiach@gmail.com

ר"ד מחלוקת הדולרים

ניטא!⁵.

יום ראשון, י"ד מנחם אב

אח"כ הצביע כ"ק אדמו"ר שליט"א על ר' דוד שי' נחשון שהתלוה להנ"ל, ושאל: "ער העלפט אייך אמאל ארויס באַפרייט ווערן פון געלט?... זאל זיין אין א גוטן אופן", ונתן לר' דוד נחשון דולר נוסף באומרו: "הצלחה רבה".

• הריל"ג הציג רב מסויים באומרו שייסד ארגון שבו לומדים משניות עבור היהודים שנספו בשואה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו שני דולרים נוספים באומרו: "אריך ימים על ממלכתו. ס'שטייט, ווערט געבראַכט אין ספרים – אין תורה אור אין אנהויבס פון שמות – אַז בשביל המשניות וועט מען נגאל ווערן פון דעם גלות; מ'ברינגט אויף דערויף די ראי' 'ציון במשפט תפדה', טייטשט דאָס דער תרגום אויף 'במשפט' – בהלכתא. אַ הלכה פסוקה איז דאָס דער ענין פון משנה. זאָל זיין בשורות טובות, און יאריך ימים על ממלכתו".

• לצ'ארלי שי' שעבר ואמר "ווי וואָנט משיח נאָו!", השיב כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך, באנגלית): "נאָו! טודי!"⁶.

(5) = "זה – שתוסיף בצדקה. לטוב הרי אין שיעור!".
(6) = "הוא עוזר לך לפעמים להשתחרר מכסף?... שיהי' באופן טוב".

(7) = "אריך ימים על ממלכתו. כתוב, מובא בספרים – בתו"א ריש שמות – שבשביל המשניות יגאלו מהגלות; מביאים על זה את הראי' 'ציון במשפט תפדה', התרגום מפרש על 'במשפט' – בהלכתא. הלכה פסוקה הוא הענין של משנה. שיהיו בשו"ט, ויארץ ימים על ממלכתו".

(8) = "עכשיו! היום!".

• הרב שמעון שי' דיין אמר שהוא רב של שמונה מושבים בדרום אה"ק, וכ"ק אדמו"ר שליט"א בירכו והוסיף: "בנבואת הגאולה של ישעיהו מובא שמונה שמות של משיח צדקנו, ולכן תדבר במושבים אודות ביאת המשיח!".

• כשעבר מר אלי שי' קולאס, הרים כ"ק אדמו"ר שליט"א את ידו הק', ולחץ את ידו בחמימות ומאור פנים.

הנ"ל אמר שנוסע היום לאה"ק, ושאל מה למסור בארץ בקשר למצב הבטחוני בין עירק וכווייט.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אַז מ'דאַרפן מוסיף זיין אין בטחון אין דעם אויבערשטן, וועט דער אויבערשטער מוסיף זיין נאָכמערער זיין ברכות. און זאָל זיין געזונטע ברכות און אידישע ברכות, ומנוחת הנפש ומנוחת הגוף", ונתן לו דולר באומרו: "דאָס איז פאַר אַיך", דולר נוסף באומרו: "דאָס איז פאַר די נסיעה בהצלחה", דולר שלישי באומרו: "דאָס אָפגעבן אויף צדקה אין ארץ הקודש", ודולר רביעי באומרו: "און דאָס – זאָלט איר מוסיף זיין אין צדקה. צו גוט איז דאָך קיין שיעור

(1) = "שצריך להוסיף בבטחון בהקב"ה, [ואז] הקב"ה יוסיף עוד יותר את ברכתו. ושהיו ברכות בריאות וברכות יהודיות, ומנוחת הנפש ומנוחת הגוף".

(2) = "זה בשבילך".

(3) = "זה בשביל הנסיעה בהצלחה".

(4) = "זה לתת לצדקה באה"ק".

לבנה הוא סגולה לאריכות ימים וכן לנסיעה טובה. כמו"כ הזכיר אודות השבטים שמאחורי נהר סמבטיון, הנקרא "סמבטיון" בארמית ולא "שבתון" בלה"ק, שלכן נכתב עם ס' מ' ות'.

אחרי שיחה זו ניגנו "יפרח בימיו", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד בידו הק' בחוזק כמו אחרי השיחה הראשונה, ובעיקר לעבר קבוצות אורחים. כמו"כ מפעם לפעם ניגן ביחד עם הקהל.

בשיחה ג' דיבר אודות פרק רביעי בפרקי אבות, שבתחילתו מדובר על ד' ענינים השייכים לכ"א מישראל: חכם, גיבור, עשיר ומכובד, וע"י שיש להאדם שלימות בד' ענינים אלו, זוכים לשלימות בד' דגלים (כפי שיהי' גם לעתיד לבוא), ורואים בעולם בגלוי איך שנברא ע"י העשרה מאמרות, כמו שלומדים בפרק הבא.

בהמשך הזכיר אודות חלוקת המשקה עבור אירועים טובים בג' הקוין דתורה עבודה וגמילות חסדים.

בסיום השיחה השני' והשלישית, כשהזכיר בברכה אודות ביאת המשיח, אמר: "ונשיא דורנו בראשנו".

אחרי שיחה זו שתה כ"ק אדמו"ר שליט"א את כל הכוס, ואח"כ התקיימה חלוקת המשקה. הריל"ג העמיד ששה

קנקנים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג כרגיל מכל קנקן לתוך כוסו, ומכוסו לכל קנקן.

בין המקבלים היו:

ר' יהושע שי' גאנזבורג - עבור התוועדות (וכיו"ב) על ספינה;

ר' שניאור זלמן שי' ליברוב - עבור כינוס "איגוד השלוחים שיחיו באה"ק" שיתקיים בנחלת הר חב"ד ביום רביעי הבעל"ט סמוך ליום הש"ק כ' מנ"א;

והת' ברוך שי' זלצמן - עבור עריכת חתונות ליהודי רוס'י שיחיו שתתקיימנה בטורונטו, קנדה. כשהנ"ל הכריז, סימן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיון) שיכריז לעבר הקהל.

בסיום החלוקה שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א את הריל"ג האם כולם קיבלו, והתחיל לנגן בעוז את ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל, וענה "לחיים" לקהל (לא עודד).

כעבור כמה דקות התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאָוּאָ", וטעם מה"מזונות" וענה לחיים" לקהל (לא עודד).

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה (לא ניגנו "שיבנה ביהמ"ק"; החזן ר' משה שי' טלישסקי לא הי').

ההתוועדות הסתיימה בשעה 3:45 לערך.

בס"ד. התוועדות ש"פ ואתחנן, שבת נחמו, י"ג מנחם-אב ה'תש"נ

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

[כשנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות ניגנו "כי אלקים יושיע ציון". אחרי שבירך על היין ניגנו "מצאתי דוד עבדי"].

א. שבת זו היא השבת הראשונה מה"שבע דנחמתא"¹, שבע שבתות שבהן מפטירים בעניני נחמה. ובזה גופא – לא ראשונה בתור יחידה, אלא בכפליים, כי התחלת הנחמה היא כלשון חז"ל² "נחמה בכפליים", כהתחלת ההפטרה דשבת זו (שעל שמה נקראת השבת "שבת נחמו") – "נחמו נחמו עמי"³, ב' פעמים "נחמו".

והנה, "נחמה בכפליים" קאי על נחמה בגשמיות ונחמה ברוחניות, כמובן מזה שהחורבן והגלות היו הן בגשמיות והן ברוחניות, וממילא גם הנחמה על זה היא בשני ענינים אלו – בגשמיות וברוחניות.

ובזה גופא, דיוק לשון הכתוב הוא "נחמו נחמו עמי", ולא "נחמו עמי נחמו עמי", להורות שאין כל אחד מהם ענין של נחמה בפני עצמו, אלא הנחמה בגשמיות והנחמה ברוחניות הם ענין אחד, ונמשכות ביחד ל"עמי".

ובפשטות, ענין הנחמה הוא על בנין בית המקדש, שהוא מורכב מענינים גשמיים וענינים רוחניים, אבל הם לא נשארים שני ענינים בפני עצמם (קודם בניית המקדש מהדברים הגשמיים ואח"כ השראת השכינה), אלא כל המציאות הגשמית חדורה בקדושת המקדש, באופן ששניהם (הרוחניות והגשמיות) באים כאחד.

וכמו שמצינו בתורה בנוגע למשכן "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁴, עי"ז ש"ויקחו לי תרומה גוי"⁵, "וזאת התרומה אשר תיקחו מאתם זהב וכסף ונחושת"⁶, ענינים גשמיים, אבל הם לא נשארו סתם ענינים גשמיים, אלא מלכתחילה נתנו אותם לי – לשמי"⁷, היינו שהנתינה הגשמית באה יחד עם הכוונה הרוחנית שבוה; ישנה אפשרות של נתינת צדקה רק בגשמיות בלא כוונה ומחשבה בזה, כמו שמצינו "נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה הרי הוא מתברך עלי"⁸, כיון שבפועל העני קיבל את זה, אבל חסר בזה החלק הרוחני של הנתינה (המחשבה והכוונה), משא"כ בנדבת המשכן נאמר "ויקחו לי – לשמי", היינו שהגשמיות והרוחניות נעשו למציאות אחת.

(5) שם, ב.

(6) שם, ג.

(7) פרש"י עה"פ שבהערה 5.

(8) ספרי ופרש"י תצא כד, יט.

(1) טווא"ח טו"ס תכח.

(2) איכ"ר פ"א, נו.

(3) ישעי"מ, א.

(4) תרומה כה, ח.

ב. ההוראה מזה בעבודת האדם:

ישנן מצוות הקשורות עם ענינים גשמיים, וישנן מצוות הקשורות עם ענינים רוחניים, אבל הכוונה בזה היא שאת המצוות בגשמיות יקיימו לא רק בעשי' בפועל בלבד, אלא יחד עם כוונה מחשבה ורגש שבלב, ולאידך המצוות ברוחניות צריכות לחזור גם בדברים הגשמיים שלו.

ולדוגמא: נאמר⁹ "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ש"בכל לבבך ובכל נפשך" הרי זה קשור עם החלק הרוחני שבאדם, משא"כ "בכל מאדך" קאי על ממונך ונכסיך (כפרשי"10 ב"פשוטו של מקרא"), ענינים גשמיים. ועל זה היא ההוראה שאהבה זו שבלב צריכה לחזור ולפעול גם בבשר הלב הגשמי¹¹, שזוהי שלימות האהבה, אע"פ שע"ד הרגיל יכולה להיות אהבה בלב שאינה פועלת שום שינוי והזוה בבשר הלב הגשמי.

ובאופן ברור יותר רואים את זה בשכל שבמוח שבראש, שההבנה וההשגה של השכל אינה פועלת שום הזזה (אפילו לא הזזה בעלמא) על המוח הגשמי¹²; ועד"ז הוא גם באהבה שבלב, אע"פ שבלב קשה יותר לחלק בין החלק הרוחני לגשמי [כי ריחוק הרוחניות שבשכל ממוח הגשמי הוא גדול יותר מריחוק הרגש מגשמיות הלב והדם¹³ (ש"הדם¹⁴ הוא הנפש¹⁵)], אבל "בא זה (שכל שבמוח) ולימד על זה (חיות שבלב)¹⁶.

אמנם, בנוגע לשכל האדם בלימוד התורה, הנה אף ששכל מצד עצמו הוא דבר רוחני, ואינו נרגש שפועל שינוי והזזה בהמוח (כנ"ל) – מכל מקום, שלימות לימוד התורה הוא כשהשכל פועל גם בגשמיות המוח¹⁷.

וכמו כן הוא בנוגע לכללות עבודת האדם – שהוא נשמה בגוף, ובשניהם צריכה להיות עבודת ה', כי "אני נבראתי לשמש את קוניי¹⁸, שזה כולל כל מציאותו – הן הנשמה שלו (שהיא רוחנית), והן הגוף הגשמי שלו, וכמאחז"ל¹⁹ "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", וא"כ יתכן שהגשמי ימלא את רצון ה' גם כשלעצמו. וכשם שהנשמה וגוף הם מציאות אחת שאי אפשר להפריד ביניהם, כמו כן העבודה "לשמש את קוניי" צריכה להיות בשניהם יחד בבת אחת.

ג. וענין זה הוא ב' הקצוות:

יומן

• יום שבת קודש פ' ואתחנן, שבת נחמו, י"ג מנחם אב •

בשעה 1:40 ירד כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות, והקהל ניגן "כי אלקים יושיע ציון" עד שכ"ק אדמו"ר שליט"א התיישב במקומו.

אחרי שבירך על היין ניגנו כרגיל "מצאתי דוד עבדי", וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לקהל "לחיים" (לא עוודד). באמצע הסתובב להרב דיין שי (רב בכמה מישובי הנגב באה"ק) שישב מאחוריו, וסימן לו בידו הק' (בחיוד) כשואל: מדוע אינו אומר "לחיים"?

השיחה הראשונה ארכה שלושת רבעי שעה. בתחילת השיחה דיבר על "נחמה בכפליים" בהתחלת הפטרה, היינו נחמה על חורבן ביהמ"ק שהי' כלול מגשמיות ורוחניות, שהרי הי' עשוי מזהב כסף ונחושת ושאר ענינים גשמיים, ולאידך גיסא הכוונה בנדבת כל ענינים אלו למקדש צ"ל "ועשו לי מקדש", "לי לשמי", שצריכה להיות הכוונה הרוחנית שזהו לשם הקב"ה.

בהמשך לזה ביאר את ההוראה בעבודת האדם, שאצל כאו"א צ"ל הגשמיות והרוחניות יחדיו באופן שאי אפשר לחלק ביניהם, כגון במצות צדקה שנוסף לנתינה הגשמית צ"ל כוונה רוחנית, ולאידך במצוות רוחניות כגון אהבת ה' צ"ל נרגש בבשר הלב הגשמי, וכן בשעת עסק התורה והתפילה מתנדנדים באופן ד"כל עצמותי תאמרנה". בענין זה

(1) לפי א' היומנים הי' זה אחרי שיחה א'.

הזכיר את השקו"ט של ה"כוזרי" בענין זה.

לקראת סיום השיחה איחל שע"י כל זה נזכה לשלימות דימות המשיח, וכלשון הפסוק "מצאתי דוד עבדי", שבא בהיסח הדעת, היינו שעוד קודם שנחשוב פעם הבאה על משיח, יבוא מיד בפשטות.

אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמחה דשמח"ת, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הניף את ידו הק' בחוזק לעבר הקהל, ובהמשך אף החל לסובב את ידו הק' בתנועות חזקות באופן מפליא, והקהל הגביר את השמחה ביתר שאת. אח"כ פנה לילד הקטן מהאחים שארף שיחיו שאמר "לחיים", ונתן לו חתיכה מה"מזונות", וכן הביט בחוזק על כמה ילדים שאמרו "לחיים" – עד שסיימו לשתות, וכן עווד בחוזק לעבר ילדה אחת שעמדה מולו.

שיחה ב' ארכה רבע שעה, ובה עורר על הוספה בלימוד התורה בקשר עם חמשה עשר באב, שע"ז מוסיף חיים על חייו בגשמיות, והורה לפרסם ענין זה בכל מקום ומקום האפשרי. בענין זה אמר שההוספה צריכה להיות החל מתשעה באב, אף שיש "א' מאדנער אַיינפאַל פון אַ גדול ישראל" שהעלו כמה שבתשעה באב אין חיוב ללמוד תורה, ורק אם משהו לא מצליח להירדם אחרי אמירת הקינות מותר לו ללמוד דברים מסויימים...

בין הדברים הזכיר אודות מנהג ישראל לעשות קידוש לבנה במוצאי תשעה באב, וכמובא בספרים שקידוש

(9) פרשתנו (ואתחנן) ו, ה.

(10) עה"פ (מספרי). וראה גם ברכות נד, א (במשנה).

(11) ראה סה"מ קונטרסים ח"א רסו, ב. ח"ב רצ, ב ואילך. תרצ"ז ע' 215. שם ע' 282 (תשי" ע' 224).

(12) ה"ש"ת ס"ע 112 ואילך. תש"ד ע' 214.

(13) בהנחה אחרת: לא ניתן להבחין אם פועל (שינוי, או עכ"פ) הזוה בגשם המוח הגשמי.

(14) ראה תניא פט"ז (כב, סע"א-ב).

(14) פ' ראה יב, כג.

(15) ברשימת א' התמימים נשמטו תיבות אלו. וראה לקמן הערה 27.

(16) ל' חז"ל – קידושין ד, א. זכחים פב, ב.

(17) ראה סה"מ קונטרסים ח"א צ, א. תרצ"ז ע' 254.

תש"ד ע' 243.

(18) משנה וברייתא סוף קידושין.

(19) אבות פ"ו מ"א.

יג. ובכל זה ניתוסף ע"י עבודת כל אחד מישראל בשלימות.

ויש לעורר שוב אודות ההוספה בלימוד התורה מחמשה עשר באב (כנ"ל), ולפרסם את זה בכל מקום, החל מפרסום הדבר בעצמו, ואצל בני ביתו וכל סביבתו.

ויש להתחיל בזה עוד ביום השבת קודש זה, ועד גם בימי החול, נוסף על העבודה בימות החול בעשיית הל"ט מלאכות, שהיא רק הכנה ובטלה להעיקר – לימוד התורה, ועשיית ל"ט המלאכות שבמשכן.

ואף שבית המקדש עומד בנוי ומשוכלל למעלה¹⁴⁷, "מקדש אדני-כוננו ידיך"¹⁴⁸, הרי יש אומרים שמקדש זה יורד ומתלבש בהמקדש שנעשה ע"י עבודת ישראל¹⁴⁹.

יד. ויהי רצון, שע"י ההחלטה שיעשו בזה, תבוא הגאולה תיכף ומיד, ו"משה ואהרן עמהם"¹⁵⁰, ונשיא דורנו בראשנו.

ובהמשך לזה, יש להזכיר גם אודות אלו שהכינו קנקני משקה "המשמח"¹⁵¹ עבור התוועדויות ומסיבות ואירועים טובים בעניני יהדות, תורה ומצוותי', בכל ג' הקוין תורה עבודה וגמילות חסדים שעליהם העולם עומד¹⁵².

וכרגיל בכגון דא – יעלו מלמטה למעלה וידיעו במה המדובר, ומהם יראו וכן יעשו.

ויהי רצון, והוא העיקר – שזה נעשה הכנה קרובה, ועד שממהר ומורז עוד יותר ומביא בפועל ממש את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל. אח"כ התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאוץ". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 3:45 לערך].

גם בקיום מצוה גשמית צריכה להיות בזה הכוונה והרגש והידיעה רוחנית. ולדוגמא – במצות הצדקה: עיקר קיום מצות צדקה הוא ביד הגשמי, ועד שאדם שנפל לו סלע ומצאו עני והחיי' בו את נפשו קיים בעל הסלע מצות צדקה אף שזהו לא בכוונתו (כנ"ל סוס"א), ועד"ז הדין הוא²⁰ שכופין אותו ליתן צדקה, והיינו דאף שבשעת מעשה צועק (או צועקת) שאינו רוצה לקיים את המצוה, מכל מקום קיים את המצוה במעשה; שכל זה הוא קיום מצות צדקה רק בגשמיות, בלי כוונה – רוחניות, כי העיקר הוא הנתינה בפועל. אמנם, תכלית השלימות היא כאשר הנתינה ביד הגשמית היא גם ביד הרוחנית, היינו ע"י הגוף והנשמה יחד – נתינת צדקה בגשמיות יחד עם הכוונה (הידיעה) לקיים המצוה לשמה.

וכן לאידך גיסא: כאשר האדם עוסק במצוות שעיקר קיומן הוא ברוחניות, כמו בלימוד התורה בשכל, או בעבודת התפילה שהיא "עבודה שבלב"²¹, שלכאורה היא עבודה רוחנית בלבד – הרי השלימות היא כשזה נמשך וחודר גם בגשמיות הגוף שלו (כנ"ל). וכמו שרואים שמנהג ישראל להתנענע עם כל הגוף בשעת הלימוד או בשעת התפילה²², היינו שהעבודה הרוחנית חודרת ומשפיעה גם על כל גופו.

וזאת – אע"פ שלכאורה נענוע הגוף בשעה שעוסקים בהבנת ענין שכלי או בעבודה שבלב יכול להפריע להתרכזות והתעמקות המחשבה בענין. וכפי שמובא בספר ה"כוזרי"²³ השקלא וטריא בזה, שהמלך שאל אותו על מנהג "משונה" זה שקיים אצל בני ישראל שבשעת התפילה מתנענעים בכל גופם, שלכאורה תפילה קשורה עם רגש שבלב דוקא, ונענוע הגוף יכול להפריע לזה; ועל זה ענה לו שכן הוא הסדר, ואחרת לא יכול להיות, וכן הי' גם בדורות שלפניו.

ועד כדי כך שמנהג זה הוא גם בשעה שתלמידים יושבים לפני רבם. ואף שאז צריך להיות "מורא רבך כמורא שמים"²⁴, וכשעומדים לפני המלך אסור לעשות שום תנועה, ועד ש"מאן דמחוי במחוג קמי מלכא" הרי זה מרידה במלכות²⁵, ומובן שבפגישה עם המלך אין מתנענעים ("מ'שאקלט זיך ניט") – בכל זאת מתנענעים ומתנדנדים בכל גופם.

– כי זוהי שלימות עבודת האדם, שהעבודה הרוחנית שלו חודרת גם בחלק הגשמי שלו, וכמ"ש²⁶ "כל עצמותי תאמרנה גו'" (גם בהעצם, שהוא רחוק יותר מרוחניות מבשר וגידים)²⁷. ועד שזה נעשה ל"מנהג ישראל" מדורי דורות (כמובן מה"כוזרי" שנהגו כך

(20) טושו"ע יו"ד סרמ"ח ס"א. י. הובא ברמ"א ושו"ע אדה"ז שם. וראה גם תניא פל"ז בהגהה.
 (21) רמב"ם ריש הל' תפלה.
 (22) רמ"א ושו"ע אדה"ז או"ח סמ"ח ס"א (ס"ג).
 (23) מאמר ב אות ע"פ.
 (24) אבות פ"ד מ"ב.
 (25) חגיגה ה, ב.
 (26) תהלים לה, י. הובא ברמ"א ושו"ע אדה"ז שם.
 (27) ברשימה שבהערה 15 נוסף כאן: דאע"פ שהנשמה היא באין ערוך להגוף, ולא רק לרם שבלב ש"הרם הוא הנפש", מכל מקום נעשים מציאות אחת, והנשמה פועלת בכשר הגוף.

(147) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.
 (148) בשלח טו, יז.
 (149) ראה לקו"ש ח"י"ח ע' 418.
 (150) ראה יומא ה, ב. תוד"ה אחד – פסחים קיד, סע"ב.
 (151) ס' שופטים ט, יג.
 (152) אבות פ"א מ"ב.

בזמנו, ועוד בדורות שלפני זה כנ"ל) להתנענע בשעת לימוד התורה ובשעת התפילה, מפני שאצל יהודי הגשמיות והרוחניות הם מציאות אחת, ועבודה אחת.

[ועד שמצינו ששמחת פורים צריכה להיות "עד דלא ידע"²⁸, למעלה ממדידה והגבלה, למעלה מטעם ודעת, ובכל זאת שמחה זו קשורה עם שתיית יין גשמי דוקא, "לבסומי כו"²⁸, ויתירה מזו – כחידושו של הרמב"ם²⁹ שצריכה להיות סעודה (לא רק עם שתיית יין, אלא גם) עם אכילת בשר וכו'].

ד. והנה, בנוגע להמבואר לעיל שעבודת האדם צריכה להיות לא רק במעשה בפועל בלבד, אלא יחד עם זה צריכה להיות הכוונה והידיעה (רוחניות) שלו הפועלת בגשמיות – מצינו שישנה מעלה מיוחדת גם בהעדר ידיעת האדם, שהוא למעלה מידיעה.

ובנוגע לאותה דוגמא שהובאה לעיל – נתינת הצדקה:

מהאופנים הכי נעלים בנתינת הצדקה, הוא, שהכוונה והידיעה עצמה היא באופן שאינו יודע מיהו המקבל, והמקבל אינו יודע מיהו הנותן³⁰ [אבל לא עי"ז ש"נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה" (שבזה חסרה כוונת וידיעת ורצון האדם, כנ"ל), שהרי "איזהו שוטה המאבד מה שיש לו"³¹, אלא שהעדר ידיעה זו עצמו הוא ברצונו וכוונתו], שלכן מצאו עצה – שמפשיל ידו לאחוריו ובא העני ונוטל את המטבע³², שאז ישנן ב' המעלות יחד: יש בזה את כוונת הנותן, ויחד עם זה אינו יודע מיהו המקבל.

ונמצא, ששלימות עבודת האדם היא כשישנה המעלה שבדעת האדם, וגם המעלה בלמעלה מהדעת שלו, והדרגא הממוצעת ביניהן כדלעיל; וגם בלמעלה מידיעה עצמה, וכן בידיעה עצמה, צריך להיות החיבור דרוחניות וגשמיות. ועד"ז בבית המקדש השלישי יהיו ג' מעלות אלו (ידיעה, למעלה מידיעה, והמעלה דהממוצע ביניהם).

ועד"ז מצינו בנוגע לביאת משיח צדקנו:

ביאת המשיח היא "בהיסח הדעת"³³, כמ"ש³⁴ "מצאתי דוד עבדי", כמצאיה הבאה בהיסח הדעת (למעלה מהדעת), וביחד עם זה ביאתו ("אימתי קאתי מר") קשורה עם הפצת המעיינות חוצה³⁵, לימוד פנימיות התורה, שזהו ענין של שכל ודעת דוקא.

(34) תהלים פט, כא. – ולהעיר שע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו (אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא) – התחילו ביי"א ניסן שנה זו אמירת מזמור זה. המו"ל.
(35) אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נדפסה בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחלתו.

(28) מגילה ז, ב. שו"ע אר"ח סתרצ"ה ס"ב.
(29) ה'ל' מגילה פ"ב הט"ו. וראה גם שיחת ש"פ תצוה שנה זו ס"ט. וש"נ.
(30) רמב"ם ה'ל' מתנות עניים פ"י ה"ח.
(31) ע"פ חגיגה ד, ר"ע"א.
(32) ראה רמב"ם שם ה"י.
(33) סנהדרין צז, סע"א.

גם אצל השבטים שמעבר לירדן, שגם להם יש את שתי המעלות – גם המעלה דעבר (הירדן מערבה).

ובפועל ממש, לא רק כמ"ש בפרשתנו¹³⁸ "אעברה נא ואראה את הארץ" (אף שמראי' זו נפעל ענין הראי' בעבודת האדם, כמבואר בלקו"ת¹³⁹), ונשיא דורנו בראשנו, בגאולה האמיתית והשלימה, ותיכף ומיד ממש.
[אחרי שיחה זו ניגנו "יפרח בימיו"].

– שיחה ג' –

יב. יש לקשר הנ"ל עם פרק רביעי של פרקי אבות (שאומרים בשבת זו), שבתחילתו מביא התנא ארבעה ענינים ומדות השייכים לכאו"א מישראל: "איזהו חכם . . איזהו גיבור . . איזהו עשיר . . איזהו מכובד". וענינים אלו הם בכחו של כל אחד מישראל (לא כמו עניני כהונה ולוי' ומלכות שאינם שייכים לכולם), כמובן גם מהפוסקים שהתנא מביא מהם ראיות לדבריו, ועל ידם נעשית השלימות דכאו"א מישראל.

וכאשר יש לו את השלימות בארבעה ענינים אלו, אזי יש לו שלימות במציאות האדם שלו, וכפי שמצינו שכללות בני ישראל נחלקו לארבעה דגלים שחננו מסביב למשכן¹⁴⁰ (ועד"ז יהי' גם לעתיד לבוא, באופן המתאם אז; וזה בא ע"י העבודה בד' ענינים הנ"ל).

ועד שהוא פועל שלימות בכל העולם, כפי שממשיכים בפרק חמישי¹⁴¹ "בעשרה מאמרות נברא העולם", היינו שפועלים את הנ"ל בכל העולם, שיהי' ניכר בגלוי במציאות העולם שנברא ע"י העשרה מאמרות של הקב"ה, ולא שצריכים להסתכל במשנה כדי לדעת את זה, אלא רואים את זה בעיני העולם עצמם.

ובמכל שכן מהמסופר על הרב המגיד ממעזריטש¹⁴² שראה את הכח הפועל בנפעל בכל דבר, ועד שהכיר מהכלי מיהו האומן שעשאו, אף שהוא בשר ודם; ועאכור"כ שבני ישראל רואים (לעתיד לבוא, ותיכף ומיד ממש) את כח הפועל של הקב"ה בנפעל¹⁴³, היינו שבגשמיות העולם נראה בגלוי הנשמה שבו, כח הרוחני המהוה ומחי' ומקיים אותו¹⁴⁴, באופן שנעשה גופו טפל ונשמתו עיקר¹⁴⁵, ועד שלעתיד לבוא תהי' הנשמה ניוזנית מן הגוף¹⁴⁶.

(138) ג, כה.
(139) פרשתנו ב, סע"ד ואילך.
(140) במדבר ב, א ואילך.
(141) משנה א.
(142) שער האמונה (לאדהאמ"צ) ספכ"ז (מח, ב).
(143) ראה שער האמונה פכ"ה. תו"ח תצוה תפכ, א
(144) ראה המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פצ"א (ע' קח) ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך. המשך תרס"ו ע' תקכח. סה"ש תורת שלום ס"ע 127 ואילך.
(145) סה"מ תרח"ץ ס"ע ריט. ועוד.
(146) ואילך.
(144) שעהיוה"א פ"א.
(145) ראה תניא פל"ב.
(146) ראה המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פצ"א (ע' קח) ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך. המשך תרס"ו ע' תקכח. סה"ש תורת שלום ס"ע 127 ואילך.
(145) סה"מ תרח"ץ ס"ע ריט. ועוד.

ישראל בני מלכים הם¹²²) ראוי בעצם ל"סעודת שלמה בשעתו"¹²³, בשעה שלמה המלך הי' בתכלית השלימות, כמ"ש¹²⁴ "וישב שלמה על כסא ה'" [ולהיער שהרמב"ם¹²⁵ כותב שהמשיח הוא מזרע דוד ושלמה. וידוע השקלא וטריא בספרים על זה, דבשלמא מזרע דוד, הרי כתיב "מצאתי דוד עבדי" וכיו"ב, משא"כ בשלמה; וכמדובר כמה פעמים¹²⁶].

יא. והנה, נוסף על ההוספה בלימוד התורה ע"י כל אחד בפני עצמו, מובן שישנה מעלה מיוחדת בלימוד התורה ברבים, ולא רק "בד בבד"¹²⁷, דאף שגם אז "הקב"ה קובע לו שכר"¹²⁸, הרי יש עילוי בשנים או בשלושה או בחמשה, ועאכו"כ בעשרה, "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה"¹²⁹ (כמבואר במפרשי המשנה מעלת השכר שלהם), ויש לפרסם את זה בכל מקום ומקום.

ולהוסיף, שעשרה הוא מספר הכולל את כל חילוקי הדרגות שבעם ישראל¹³⁰, ולימוד התורה בעשרה מאחד את כל עם ישראל; וכמדובר לאחרונה¹³¹ אודות יסוד שיעורי תורה חדשים ברבים, וכמבואר בהמאמר שניתן ע"י בעל הגאולה¹³².

ומהגאולה ד"ב תמוז נבוא לגאולה האמיתית והשלימה, כאשר יהי' אחדות ישראל בשלימות, כמרומו בסיום גמרא תענית [המורה על הפיכת התענית ד"ז בתמוז וט' באב, ועד שבאים לט"ו באב שאז יצאו מספק¹³³, וכן עכשיו ייצאו מהספקות וישארו רק הספקות שבתורה] בפסוק¹³⁴ "הנה אלקינו זה . זה ה' קוינו לו גוי", ב"פ זה, בגימטריא י"ב, כנגד י"ב שבטי ישראל, כולל העשרה שבטים שמעבר לנהר סמבטיון¹³⁵ (השייך במיוחד עם יום השבת, שהוא "שבת" בלשון ארמית, ולכן נקרא "סמבטיון" ולא "שבתון", עם ס' (במקום ש') מ' וט' (במקום ת)).

ובאופן ד"כל יושבי עלי¹³⁶ – בארץ ישראל השלימה, כולל מעבר הירדן מזרחה, ארץ ג' אומות וז' אומות יחד – עשר אומות, ו"העשירי יהי' קודש"¹³⁷ (ומעלה זו היא

וכך גם בנוגע להקב"ה שאומר "מצאתי דוד עבדי", ענין של מציאה, שלמעלה מסדר השתלשלות³⁶, וביחד עם זה הקב"ה הכניס את עצמו ב"סדר השתלשלות" שלם ("האָט דער אויבערשטער זיך אַרײַנגעלייגט אין אַ גאַנצן סדר השתלשלות"), כמסופר בארוכה במגילת רות³⁷ שדוד יצא מרות המואבי' [ולכן מצינו גם שעם נעמי הלכה גם ערפה³⁸, אף ש"נעמי" בלשון הקודש הוא מלשון נועם³⁹, ואילו "ערפה" הוא ההיפך לגמרי, ולכאורה כיצד שייך שיהיו יחד, אלא זהו כדי שתהי' המעלה של בחירה חפשית (המורה על השתלשלות⁴⁰), והבחירה היתה ברות], עד ש"וישי הוליד את דוד"⁴¹.

ויש לקשר זה גם עם פרשת השבוע – "ואתחנן אל ה'", ש"ואתחנן" הוא לשון של תפילה⁴², ומצינו גם ש"ואתחנן" בגימטריא תקט"ו⁴³, ונוסף על הפירוש הפשוט בזה שמשוה רבינו התפלל תקט"ו סוגי תפילות, או שהתפלל אותה תפילה תקט"ו פעמים, ישנו בזה גם הרמז⁴⁴ שיהודי (ע"י בחי' משה שבו⁴⁵) נמצא למעלה מכל סדר ההשתלשלות, שבכללותה היא מיוסדת על מספר ת"ק, כמו שמצינו שכל רקיע הוא מהלך ת"ק שנה, ובין רקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה וכו'⁴⁶, ויהודי נמצא למעלה מכל שבעת הרקיעים, ולמעלה מכל ההפסקים שבין רקיע לרקיע, וגם למעלה מההפסק שמעל הרקיע השביעי. וזהו "תקט"ו", שיהודי "קופץ" מעל כל סדר ההשתלשלות ("שפרינגט אַרײַבער גאַנץ סדר השתלשלות"), ונמצא למעלה מט"ו פעמים ת"ק, אבל יחד עם זה הרי הוא נמשך ויורד בכל פרטי סדר ההשתלשלות, עד למטה מטה.

[וכפי שמצינו דבר מיוחד, שבין (הפטרות) פרשת חזון ו(הפטרות) פרשת נחמו ישנו הפסק, משא"כ לימוד פרשת ואתחנן בא תמיד תיכף בהמשך לפרשה שלפני, ובמילא לימוד השיעורים דפרשת ואתחנן קשור תמיד עם שלושת השבועות של ימי "בין המיצרים" ("תלתא דפורענותא"¹). וגם כאשר תשעה באב חל בשבת, הרי מתחילים לקרוא פרשת ואתחנן בתפילת מנחה דתשעה באב שחל בשבת, והתענית נדחה ליום ראשון, שאז מתחילים ללמוד פרשת ואתחנן].

ועד"ז הוא בעבודת כל אחד מישראל, שמגלה ומוצא את נקודת המשיח שבו, בחי' היחידה שבנפש⁴⁷. ובאופן של "מצאתי דוד עבדי", מציאה שלמעלה מטעם ודעת,

36) בהנחה אחרת: וכמו כן בנוגע למשיח עצמו: 43) דב"ר פ"א, י. הובא בדעת זקנים מבעה"ת ריש פרשתנו.
37) ראה אוה"ת פרשתנו ע' קטו. וראה גם שיחת ש"פ דברים שנה זו ס"ה. וש"נ.
38) ראה תניא רפמ"ב.
39) חגיגה יג, א.
40) ראה רות רבה פ"ב, ה. פ"ג, ו.
41) קטע זה אין זוכרים בבירור. המו"ל.
42) רות ד, כב.
43) ספרי ופרש"י ריש פרשתנו.
44) ראה רמ"ז לוח"ג רס, ב. סה"מ תרח"ץ ע' ר. תרצ"ט ע' 207. תש"ב ע' 51. וראה ספר הליקוטום – דא"ח צ"צ ערך משיח. וש"נ. קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ה (ע' ד). וש"נ.

122) שבת סז, א. וש"נ. זהר ח"א כז, ב. ח"ב כו, ריש ע"ב.
123) ב"מ פג, א (במשנה). טושו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י.
124) דברי הימים א' כט, כג.
125) סה"מ צ"מ ל"ת שסב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.
126) שיחת ש"פ וישב תשמ"ט (סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 119 הערה 55). וראה גם שיחת ש"פ ואתחנן תנש"א (דברי משיח ח"ה ע' 60). וש"נ.
127) ראה ברכות סג, ב. וש"נ.
128) אבות פ"ג מ"ב.
129) שם מ"ו.
130) ראה לקו"ת ר"פ נצבים.
131) שיחות: ש"פ נשא ס"ט ואילך; י"א סיון ב"יחידות" לאורחים; ש"פ בהעלותך ס"ו; ש"פ שלח ס"ט; ש"פ קרח ס"י; ש"פ בלק ס"ה.
132) ד"ה עשרה שיושבים תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' קמח ואילך).
133) ירושלמי תענית פ"ד ה"ז. פרש"י ד"ה שכלו מתי מדבר – תענית ל, ס"ב.
134) ישעי' כה, ט.
135) סנהדרין צד, א. ב"ר פע"ג, ו.
136) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם ה"ל משיטה ויובל פ"י ה"ח.
137) בחוקותי כז, לב. וראה בכורות נה, ב. זח"ב רעא, א. בחיי ר"פ תרומה.

עשר בחודש כדי שתהי' גם השלימות של "קיימא סיהרא באשלמותא"¹¹¹ (וכמו כן בישראל הדומין ללבנה¹¹² ו"מונין ללבנה"¹¹³), שגם זה קשור במיוחד עם תשעה באב, כמנהג ישראל לקדש את הלבנה מיד במוצאי תשעה באב¹¹⁴.

[ולא כמו שהעלו כמה¹¹⁵ (מספרי האחרונים¹¹⁶) סברא "משונה" מגדול בישראל ("א מאדנער איינפאל פון א גדול ישראל")¹¹⁷, שבתשעה באב אין את החיוב של לימוד התורה, ומה שכתוב¹¹⁸ שישנם דברים שמותר ללמוד בתשעה באב, אין הכוונה שחייבים ללמוד בהם, אלא כשאחד כבר אמר את כל הקינות וכו' והוא לא יכול להירדם, התיירו לו ללמוד ענינים מסויימים בתורה... ומביאים רא' לדבריהם – דאם לא כן הי' צריך להיות כתוב בפירוש שהם דברים ש(מותרים, וממילא) מחוייבים ללמוד בהם בתשעה באב].

וכאמור, ההוספה בלימוד התורה צריכה להיות מתשעה באב עצמו, ועאכו"כ בעמדתנו ביום השבת שלאחרי זה, שממנו מתברך גם יום הט"ו בחודש, שבו "קיימא סיהרא באשלמותא", ועי"ז "מוסיף חיים על חייו", הוספה בחיים גשמיים. ובפרט שכבר נמצאים אחרי מוצאי תשעה באב, שאז מקדשים את הלבנה (כנ"ל), שיש בזה סגולה לאריכות ימים¹¹⁹, וגם סגולה לנסיעה טובה¹²⁰ (באם צריך לנסיעה), שתהי' בהצלחה מרובה יותר ממה שהי' צריך להיות לפני זה, ובשלום וכו'.

ולכן, מיד בשבת על כל אחד כבר להחליט החלטות בזה, לקיים את הוראת חז"ל בעצמו – להוסיף בלימוד התורה מט"ו באב ואילך, וכן יש לפרסם ולהשפיע על בני ביתו ועל כל אחד מישראל שידו מגעת (החל מהפרסום שהוא עצמו עושה כן), כולל לימוד המביא לידי מעשה, ולהשפיע עליהם שלא יהיו להם דאגות.

וע"י ההוספה בלימוד התורה, ש"לא ניתנה תורה... אלא לאוכלי המן"¹²¹, מסיר מעליו את כל דאגות הפרנסה, כך שיכול להשקיע את כל עצמותו בלימוד התורה. ואפילו אם יש לו דאגות – הרי הוא מחליט שהדאגות לא יבלבלו אותו, וע"י עצם ההחלטה טובה בזה, מבטל הקב"ה את כל הדאגות שלו, ונותן לו פרנסה בהרחבה. וככל שישקיע את עצמו יותר בתורה, הקב"ה יוסיף לבטל את הדאגות, שהרי כל אחד מישראל (ש"כל

ובעבודה זהו ענין הקבלת עול שלמעלה מהדעת, אבל יחד עם זה הרי זה חודר בכל מציאותו ובכל פרטי הכחות שלו, כמו מציאה ("מצאתי") שנעשית ממון שלו, וממונו קשור עם כל מציאותו של האדם.

[וכמבואר בכמה מקומות⁴⁸ שזהו הטעם ש"התורה חסה על ממונם של ישראל"⁴⁹, כיון שממונם הגשמי נעשה חד עם עצם המציאות של ישראל, הנקראים כן על שם "כי שרית עם אלקים ועם אנשים"⁵⁰, והיינו שישאל צריכים להתייגע שממונם יהי' קשור עמהם, עד שהתורה תחוס ותרחם על ממונם; וממילא לא צריכים להגיע לביאורים מיוחדים לזה שהתורה מרחמת על עצם מציאותם של ישראל⁵¹].

ה. ומפרשת ואתחנן ממשיכים לקרוא בפרשת "והי' עקב", העקב והסיוס של כל הזמנים⁵², שאז "תשמעון", שיש בזה ב' פירושים: "תשמעון" לציית ולעשות בפועל מתוך קבלת עול⁵³, ו"תשמעון" מלשון הבנה והשגה⁵⁴, ועד שזה נמשך לעקב שברגל, ועד לעקב שבמוח; וכמדובר לעיל שצריך להיות החיבור של שניהם יחד: למעלה מן הדעת, ויחד עם זה הרי זה גם בדעת שלו.

וזהו גם המשך הכתוב "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך", היינו החיבור של עבודת האבות עם עבודת הבנים, שיש בזה מה שאין בזה:

האבות אברהם יצחק ויעקב היו תמיד בבחי' מרכבה לרצון העליון במשך כל חייהם⁵⁵, שזהו ביטול שלמעלה מכל הגבלות, והיו קודם מתן תורה למעלותא, משא"כ אצל הבנים הרי זה רק בזמנים מיוחדים (או שזה רק בכח אצלם⁵⁶), ובכללות עבודת הבנים היא במדידה והגבלה, כיון שהם קיבלו את התורה, שהיא באופן של "לא תוסיפו... ולא תגרעו"⁵⁷, במדידה והגבלה דוקא. ואע"פ שהתורה היא למעלה מהעולם, כמאחז"ל⁵⁸ "אלפיים שנה קדמה תורה לעולם", הרי גם זה קשור עם הגבלה של זמן מסויים – אלפיים שנה.

אבל ע"י התורה, "שני אלפים תורה"⁵⁹, מהפכים גם את ה"שני אלפים תהיו"⁵⁹ ופועלים בהם עילוי, וממילא הרי זה הכנה ל"שני אלפים ימות המשיח"⁵⁹. ובפרט בעמדתנו בשנת

ג. שה"ש כב, א. ובכ"מ.

48 (ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) סימן ריח (כח), סע"ב-ג). צוואת הריב"ש (הוצאת קה"ת) סימן קט (ט, ב). אור"ת למה"מ קא, ד (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סימן תיג).

49 ר"ה כז, א. וש"נ.

50 וישלח לב, כט.

51 בהנחה אחרת: ומכיון שהממון נעשה דבר אחד עם העצם של בני ישראל, א"כ מהי השאלה – מדוע יש רחמנות?!

52 ראה אור"ת ר"פ עקב.

53 לקו"ת במדבר יד, א. בהעלותך לד, ד. ברכה צט,

54 ראה מדרש תהלים ז, ד. ב"ר פ"ח, ב. ויק"ד פ"ט, א. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

55 סנהדרין צז, סע"א. ע"ז ט, א.

111 ראה זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. רטו, א. ח"ג מ, ב. ועוד. וראה שמור"ר פט"ו, כו.

112 ראה חדא"ג מהרש"א סוכה כט, א. וראה ד"ה ויאמר לו יהונתן במאמרי אדה"ז תקס"ז ע' מח ואילך.

ועם הגהות – אור"ת בראשית ד, סע"ב ואילך.

113 סוכה שם. ב"ר פ"ו, ג.

114 ראה מכתב מוצאי ת"כ תשד"מ. וש"נ.

שיחת ליל ט"ו באב תשד"מ (שיחות קודש ח"ד ס"ע 2878-9; התוועדות ח"ד ע' 2357). וש"נ.

115 קובץ הערות וביאורים – אהלי תורה גליון לו

(תקמח) ס"ע 5 ואילך.

116 בהנחה אחרת: שסברא זו לא כתובה לא בראשונים ולא באחרונים.

117 ערוך השולחן אור"ח סתקנ"ד ס"א. וראה הערות וביאורים שם. וש"נ.

118 טושר"ע אור"ח שם ס"ב.

119 ראה באה"ט אור"ח סתרי"ב סק"ד. ובכ"מ.

120 ראה גם יומן י"ג סיון תשל"ד.

121 מכילתא בשלח טז, ד.

וכיון ש"את העולם נתן בליבם"¹⁰¹ – בלבו של אדם, "אתם קרויין אדם"¹⁰² על שם "אדמה לעליון"¹⁰³, הרי כל דבר בעולם קשור עם עבודתם של ישראל. ובעבודת האדם ישנה העבודה של שבע המדות (שבע אומות) וישנה העבודה של ג' המוחין (ג' אומות), וכמ"ש "ואהבת את ה' אלקיך גו'", עבודת האהבה ושאר המדות, ולפני זה כתיב¹⁰⁴ "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שקאי על עבודת המוחין, הבנה והשגה⁵⁴. ובזמן הזה עיקר העבודה הוא בשבע מדות, ואילו לעתיד לבוא תיתוסף גם עבודת המוחין¹⁰⁵.

כלומר, בזמן הזה ענין המוחין הוא רק בתור הקדמה והכנה לעבודת המדות, אבל לא עבודת המוחין בפני עצמה; וזהו גם שמקדימים לומר "שמע ישראל גו'" (שקאי על עבודת המוחין) לפני "ואהבת את ה' גו'", רק בתור הקדמה והכנה לעבודת המדות, כמוכן בפשטות שמשנה רבינו אומר לבני ישראל "שמע ישראל" – התבוננו (אבל אין צריך ציווי מצד עצמו), ו"שמע" גם מלשון קבלת עול⁵³, ומיד לאחר זה "ואהבת את ה' אלקיך" (כמ"ש בפרשתנו, ללא ההפסק ד"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"), היינו שהתבוננות ד"שמע ישראל" מעוררת ומביאה ל"ואהבת את ה' אלקיך".

ועי"ז באים לקיום המצוות במעשה בפועל, ועד להסיום "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"¹⁰⁶ – פעולה בעולם ובסביבתו, שהמזוזות התלויות בשער נראות גם ע"י הגוים שברחוב; משא"כ העבודה ד"שמע ישראל" היא כפי שישאל הם למעלה מהעולם, ועבודה זו תהי' בשלימות לעתיד לבוא.

י. ובנוגע לפועל, "המעשה הוא העיקר"¹⁰⁷:

יש למסור ולפרסם בכל מקום האפשרי אודות ההוספה בלימוד התורה, ואת הבטחת התורה ש"מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", "יוסיף חיים על חייו" (כמאחז"ל בסוף מסכת תענית, הרומז לסיום כל עניני תעניות, החל מתענית תשעה באב, כפי שיהי' לעתיד לבוא כאשר יהפכו ימים אלו "לששון ולשמחה ולמועדים טובים"¹⁰⁸), ושזהו פסוק דין התורה באופן ברור שיתוסף לו חיים בגשמיות ושנים טובות.

ובעצם, ההתחלה בזה צריכה להיות כבר מיד אחרי תשעה באב, וגם בתשעה באב עצמו (שהרי בתשעה באב הי' "קומי רוני בלילה גו"¹⁰⁹ שלא למעליותא – ע"י אמירת הקינות, ומפסוק זה לומדים למעליותא בנוגע ללימוד התורה¹¹⁰), רק מחכים לחמשה

101 קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ב.
 102 יבמות סא, רע"א.
 103 ע"פ ישעיה יד, יד. ראה ע"מ (להרמ"ע מפאנו)
 מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב.
 רסח, ב, שא, ב, ועוד.
 104 פרשתנו ו, ד.
 105 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תת ואילך.
 שם ע' א'מט ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ד ואילך.
 106 פרשתנו שם, ט.
 107 אבות פ"א מי"ז.
 108 זכר"י ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.
 109 איכה ב, יט.
 110 תמיד לב, ב.

תש"נ, שבה מתחיל חלק הרביעי האחרון של האלף השישי, ובה גופא – בשליש האחרון של השנה, וא"כ כולנו עומדים מוכנים כבר לקראת ביאת משיח צדקנו, ולסעודה (ע"ד "הכל מוכן לסעודה"⁶⁰) של הלוי'תן ושור הבר⁶¹, כמובא בחסידות⁶² שהיא תהי' סעודה גשמית דוקא – סעודה רוחנית וגשמית גם יחד.

ו. ויהי רצון, שנזכה לקיום תפילת משה שיכנס לארץ, ולא כמו שהי' אז שהי' "ארבעים שנה אקוט בדור"⁶³, שהרי נמצאים בשנת הארבעים, כאשר "קאי איניש אדעתי דרבינו"⁶⁴ (הקב"ה⁶⁵), באופן ד"לב לדעת ועינייים לראות ואזנייים לשמוע"⁶⁶ – כנגד ג' מוחין חב"ד⁶⁷, שמהם נמשכות הז' מדות⁶⁸. ועד שזוכים לראי' ד"והיו עיניך רואות את מוריך"⁶⁹, ובאופן ד"ממש", שיכולים למשש ביד⁷⁰.

ובאופן ד"מצאתי דוד עבדי", בחי' מציאה שבאה בהיסח הדעת (כיון שמשח מגיע תיכף ומיד ברגע זה ממש, לפני שמספיקים לחשוב אודותיו פעם הבאה ברגע שלאחרי זה), ולמעלה מטעם ודעת. ויחד עם זה, נמשך כן בפועל בכל העולמות, כסיום המזמור⁷¹ "ברוך ה' לעולם אמן ואמן". וממשיכים לאחרי זה במזמור הבא⁷² "תפלה למשה", שע"י בחי' משה שבכל אחד נעשה תפילה מלשון התחברות⁷³ והתדבקות עם הקב"ה, וכמרומו גם בשמו משה על שם "כי מן המים משיתיהו"⁷⁴, המשכה משרשו ומקורו בעלמא דאתכסיא לעולם הזה הגשמי⁷⁵, באופן שכל הזמן הוא מחובר עם מקורו (ועד"ז בכל אחד מישראל שנקרא על שם משה), ועד שפועלים בכל העולם שכל הענינים הגשמיים נעשים למציאות אחת עם הרוחניות.

ולהעיר מהפלא בזה – היתכן שבת פרעה המצרית (ו"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"⁷⁶ – ש"ותשלח את אמתה"⁷⁷) היינו נערה מצרית ("א מצרישע מיידל") תקרא לו משה על שם "מן המים משיתיהו", שהרי זו מילה בלשון הקודש! והמפרשים⁷⁸ מתייגעים ("מאטערן זיך") בזה ומתמצים תירוצים שונים, אמנם אחרי כל הביאורים הדבר נשאר בדוחק.

60 ראה סנהדרין לח, א ובפרש"י. וראה אבות פ"ג מט"ז.
 61 ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פ"ג, ג.
 62 ראה אגרות קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
 ח"ב ס"ע ערעז ובהערה 23 שם. וש"נ.
 63 תהלים צה, י.
 64 ע"ז ה, ב.
 65 ראה גם שיחת ש"פ בא (לעיל ח"ב ע' 210 ואילך).
 66 תבוא כט, ג.
 67 ראה שיחה שבהערה 65 (ע' 208). וש"נ.
 68 תניא פ"ג. ובכ"מ.
 69 ישעיה ל, כ.
 70 ראה "היום יום" כג מנחם אב. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' תד. שם ע' תז. ועוד.
 71 פסוק נג.
 72 מזמור צ.
 73 תו"א תרומה עט, סע"ד. וראה הערת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ד"ה תפלה מלשון התופל בסה"מ תש"ט ע' 79 (השני). ועוד.
 74 שמות ב, י.
 75 ראה תו"א שמות נא, ד ואילך. משפטים עו, סע"ב. ג. לקו"ת ש"ה לו, סע"ג. ובכ"מ.
 76 שבת סג, א. וש"נ.
 77 שמות שם, ה.
 78 ראה ראב"ע ואוה"ח עה"פ. ועוד.

ויהי רצון, שמהדוחק בזה נבוא לדחיקת הקץ; ובאמת לא צריכים "לדחוק את הקץ"⁷⁹, שהרי לפני ריבוי שנים כבר "כלו כל הקיצין"⁸⁰.

ז. ובמהרה בימינו ממש באים כל ישראל "בנערינו ובזקנינו . . . בבנינו ובבנותינו"⁸¹ לארץ ישראל, ולירושלים עיר הקודש, ולבית המקדש, ולקודש הקדשים.

ולהעיר שבקודש הקדשים מוצאים ג"כ ב' הקצוות הנ"ל: מקום הכי קדוש שלמעלה מכל העולם כולו – אחת במקום, ולאידך חודר ונמשך בכל העולם, כנראה מזה שבו היתה מונחת אבן השתיים⁸² הנקראת כן על שם ש"ממנה הושתת כל העולם"⁸³; ועד שבמזבח שבבית המקדש היו שיתין שיורדין עד התהום⁸⁴, שפועלים מלמעלה מעלה עד למטה מטה, בתחתון שאין תחתון למטה ממנו.

וזוכים לבנין בית המקדש השלישי, שאז יהיו הגשמיות והרוחניות ביחד באופן שלא שייך אחרת, משא"כ במשכן, דאף שהי' צריך להיות "לי – לשמי" (כנ"ל ס"א), מכל מקום היו צריכים להבטיח ("באווארענען") זאת, ועד שהיו כאלו שהרימו בפועל זהב וכסף ונחושת לא "לשמי", משא"כ בבית המקדש השלישי.

ובו יהיו כל הי"ג או ט"ו דברים (כב' הדעות שבזה)⁸⁵; ובפרט בעמדנו ביום הי"ג בחודש, י"ג בגימטריא "אחד", שכל הענינים נעשים למציאות אחת (כנ"ל בארוכה), ומיום השבת זה מתברך גם יום ה"ט"ו בחודש (ובתוך ג' ימים מיום השבת) – חמשה עשר באב, שעליו אמרו חז"ל⁸⁶ "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", הוספה בתורה, והוספה ברוחניות ובגשמיות, וכאמור לעיל – נחמה בכפליים, בגשמיות וברוחניות, וכפי שהם נעשים למציאות אחת.

ובמילא השמחה הגדולה שהיתה בט"ו באב⁸⁶ מתחילה כבר עתה, עד לשמחה הכי גדולה שלמעלה ממדידה והגבלה – שמחת פורים "עד דלא ידע", ע"ד יום הכפורים⁸⁷, ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים"⁸⁸, שזהו "אחת"⁸⁸ במקום ובזמן ובנפש; וזה נפעל בכל העולם ובכל זמן ובכל אחד מישראל.

ובפרט שנמצאים בפרשת ואתחנן, המורה על ט"ו פעמים ת"ק (כנ"ל ס"ד), וט"ו בגימטריא י-ה, שם הוי', כמ"ש⁸⁹ "כי יד על כס י-ה", ועד לשלימותו בגאולה העתידה⁹⁰,

כולל השלימות בשם אלקים שיכול להיות בב' אופנים: לבוש המסתיר או לבוש המגלה⁹¹, וזה הי' לעתיד לבוא. ועד"ז הוא בעבודה, שכאו"א מכניס את הא' בתוך הגלות, ומהגלות נעשית גאולה⁹², ותיכף ומיד ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמחה דשמח"ת].

– שיחה ב' –

ח. יש לעורר אודות ענין שהזמן גרמא, כאמור שמשבת זו מתברך יום ה"ט"ו בחודש – חמשה עשר באב, שעליו אמרו חז"ל "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף" – "מחמשה עשר באב ואילך (שזו הימים מתקצרים והלילות מתארכים) דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו"⁹³. ולכל לראש – אריכות ימים ושנים כפשוטם.

ואפילו אם האריך ימים עד למאה ועשרים שנה⁹⁴, הרי הוא "מוסיף חיים על חייו" עוד שנים רבות, ועד ל"כימי העץ ימי עמי"⁹⁵, וכמו שמצינו אצל יצחק אבינו, שהוא א' מהאבות, ובוזו גופא – המיוחד והעיקר שבהם⁹⁶, שחי ק"פ שנה⁹⁷ [וכך הי' צריך להיות אצל כל האבות (ועל ידם – אצל כל בני ישראל), אלא שאצל אברהם מפני סיבה (כדי שלא יראה הנהגת עשו) חסרו כמה (חמש) שנים⁹⁸, וכן יעקב אמר "מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי גו"⁹⁹, היינו שגם הוא הי' צריך להגיע לשנים של אבותיו].

ועד לשלימות הכי נעלית – אריכות ימים של חיים נצחיים, שיהיו בימות המשיח תיכף ומיד ממש, ובלי שום הפסק בינתיים, נשמות באותם גופים דעתה וחיים חיים נצחיים.

ט. ועוד ועיקר: ע"י ההוספה בלימוד התורה, זוכים להוספת ארץ של ג' אומות לארץ ישראל, ונעשה ארץ של עשר עממין בגאולה האמיתית והשלימה.

ויש לקשר זה עם פרשת עקב, ויהי' עקב תשמעון . . . ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" – את השבועה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים¹⁰⁰ שבני ישראל יקבלו גם את ארץ קניזי קניזי וקדמוני, ארץ של עשר אומות.

(86) תענית לא, א.

(79) ראה כתובות קיא, רע"א ובפרש"י.

(87) ראה תקו"ז תכ"א (נו, ב). תו"א מג"א צה, סע"ד ואילך. צט, ד ואילך. (הוספות) קא, א-ב. אוה"ת מג"א (קה"ת, תש"נ) ע' סב. ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' רלז. ובכ"מ.

(88) ס"פ תצוה (ל, י). אחרי טז, לד.

(89) ס"פ בשלח (יז, טז).

(90) פרש"י עה"פ.

(80) סנהדרין צז, ב.

(81) בא י, ט.

(82) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ד ה"א.

(83) יומא נד, ב.

(84) סוכה מט, א.

(85) ראה לקו"ש חכ"א ע' 153. וש"נ.

(91) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 141-2. ובכ"מ.

(92) ראה ויק"ר פל"ב, ח. לקו"ת בהעלותך לה, ג.

ועוד. וראה בארוכה שיחות תנש"א: ש"פ אחר"ק

(דברי משיח ח"ג ע' 227 ואילך); ש"פ אמור (שם ח"ד

ע' 6 ואילך).

(93) פרש"י ד"ה מכאן ואילך – תענית שם.

(94) ראה תוס' הדר זקנים והזקוני בראשית ו, ג.

(95) ישע"י סה, כב.

(96) ראה שבת פט, ב.

(97) וישלח לה, כח.

(98) תנחומא תצא ד. פרש"י תולדות כה, ל.

(99) ויגש מז, ט.

(100) לך לך טו, יט ובפרש"י.